

ქველთის
ქობინა
ქობინა

კრებული ოცდამეუვიღე-ოცდამეჩვი

გამოდის საზოგადოებრივ საწყისებზე

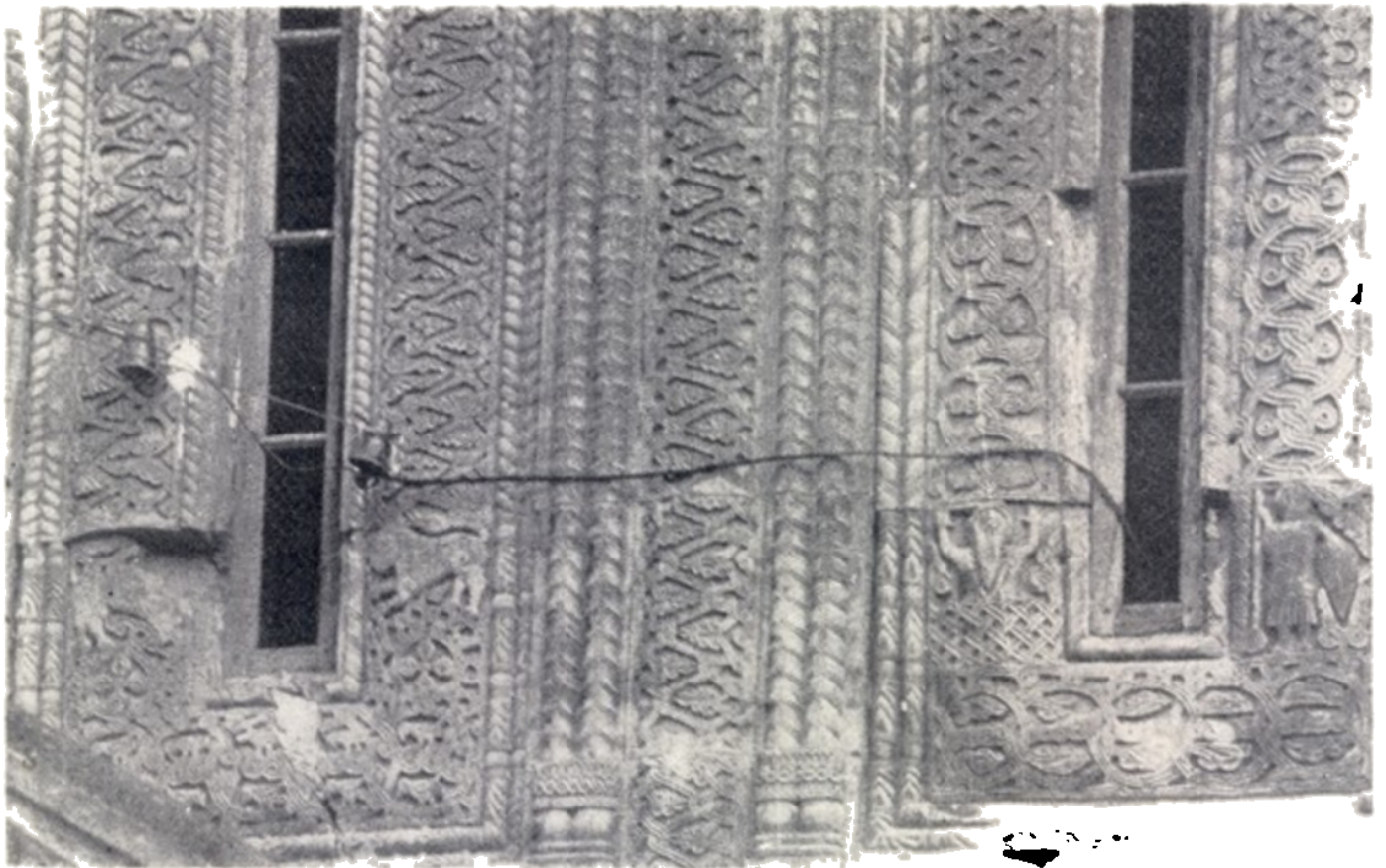
სარედაქციო კოლეგია: ირაკლი აბაშიძე, შალვა ამირანაშვილი, ანდრია აფაქიძე, ვახტანგ ბერიძე, ლევან გოთუა, ლადო გუდიაშვილი, ოთარ თაქთაქიშვილი, თეიმურაზ კანდელაკი, ირაკლი ჯაჭარიაშვილი. ნიკო კაცხოველი, ლევან მატარაძე, ოთარ სანებლიძე. ლია წილოსანი (პ/მგ. მღიუნა), გიორგი ჩიტაია, გიორგი ჩუბინაშვილი, ვახტანგ ცინცაძე, გივი გოცირიძე.

დავიწყათ ისტორიული ძეგლები

ლია წერილი რესპუბლიკის პროკურორს ა. ტაკიძეს

ჩვენი კულტურის ძეგლების დაცვის საერთო მდგომარეობა გაუმჯობესების გზაზეა. მრავალი ძეგლი შეკეთდა, აღდგა, გადარჩა დანგრევა და ჩვენს ერთან ერთად განაგრძობს თავის სახელოვან არსებობას.

თითქმის მოისპო ძეგლებიდან ქვების დატაცება. უკვე იშვიათია ახალგაზრდების მიერ ძეგლების კედლებისა და მხატვრობის მკვლავნელობა, თავისი გვარის წერა. საგრძნობლად შემცირდა ძეგლების გამოყენება საზიანო წარმოება-სათავსოების მოსაწყობად... მაგრამ, დადებით შედეგებთან ერთად, გაჩნდა ძეგლების დაზიანების ახალი საშიშროებაც.

ვიტარეთის სარკმლის დაზიანებული ჩუქურთმა

ჩვენი ცხოვრება სწრაფი, დინამიური ძალით ვითარდება. შენდება მრავალი ახალი შენობა და ქარხანა, გაკყავთ ახალი გზა, ახალი გაზსადენი, წყალსადენი... იხსნება ახალი მალარო, ქვის სამტეხლო, მუშავდება ახალი საბადო და ა. შ.

ეს დიდი და აუცილებელი მშენებლობა ყველგან არ წარმოებს სათანადო წესების დაცვითა და სიფრთხილით და ხშირად ზიანდება ახლომდებარე ძეგლი.

ჩვენთვის ცნობილია მრავალი შემთხვევა, როდესაც ახლის მშენებლები ფაქიზად ეპყრობიან ისტორიულ ძეგლებს. საკმაოა დავასახელოთ წოფის ციხის, თიანეთის სიონის, გრემის, უბისას, ხახმატის და სხვა მაგალითები. მაგრამ ამ ბოლო დროს თავი მოიყარა ახალმა, არცთუ საამო ფაქტებმა. მათი უყურადღებოდ დატოვება აღარ შეიძლება.

ჩვენ გვესმის, რომ ხანდახან ძველი ნაგებობანი ხელს უშლიან ახალ მშენებ-

ლობას, მაგრამ სწორედ აქ უნდა გამოჩნდეს ძეგლებისადმი ზრუნვა. არცერთი ახალი მშენებლობისათვის აუცილებელი არ არის ძველი, საყურადღებო ძეგლის შეწირვა. ახლა მრავალი საშუალება არსებობს... სულ ადვილია ძეგლის გადანაცვლება, როგორც ეს მოხდა თიანეთის სიონის მიმართ, ან გზის ახალი ვარიანტით შემოვ-

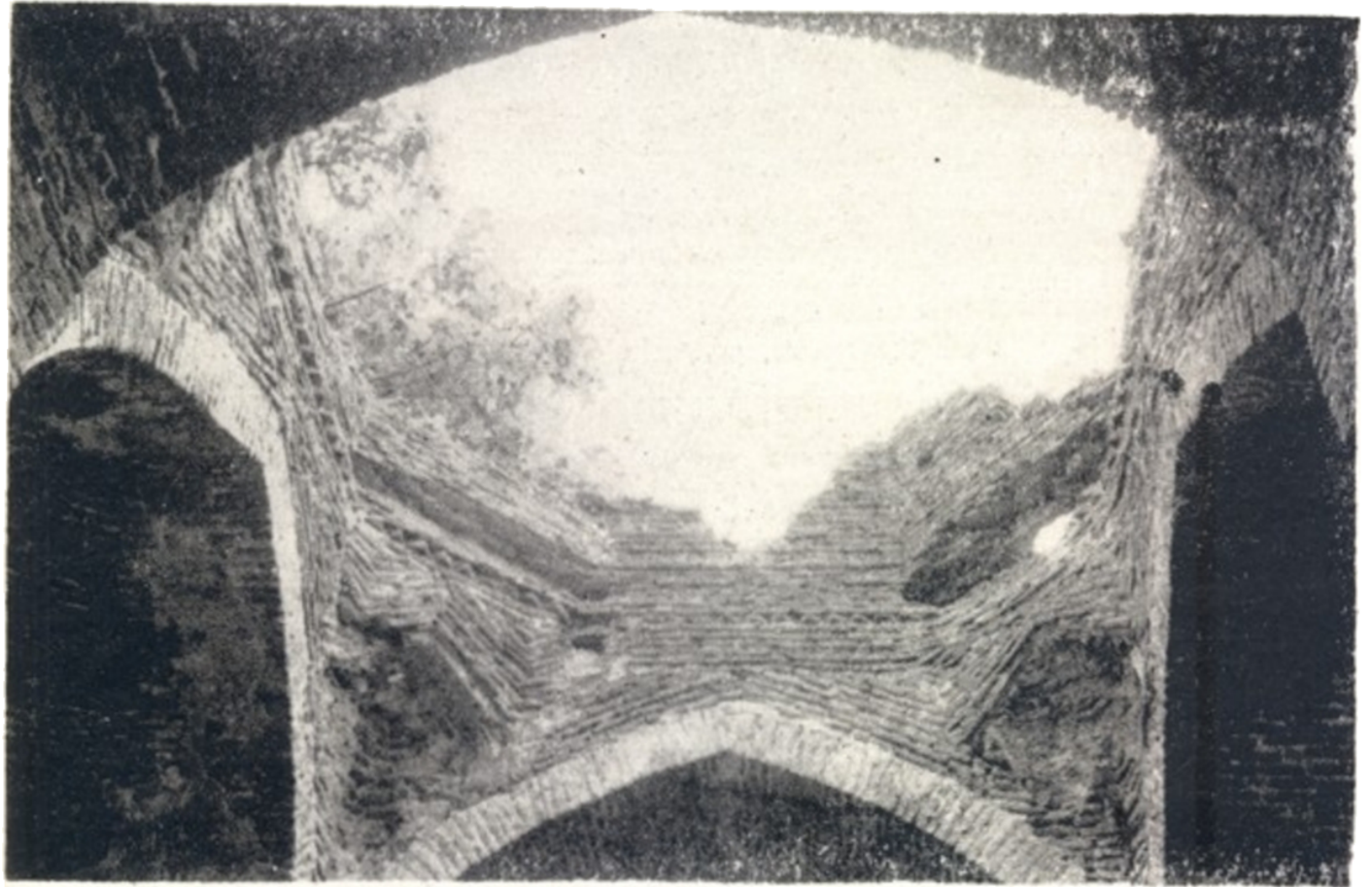

წმინდა ნიკოლოზის ტაძარი ავეთქებამდე

ლა, როგორც განხორციელდა გრემსა და ხახმატში, ან ასაფეთქებელი უბნის სრული გამოყოფა და დამატებით ძველი ციხის შეკეთება (წოფი), ან თავიდან ისე დაგეგმვა, რომ არ დაზიანდეს ძეგლი (ანანური).

ჩვენი მიწა ისტორიითაა აღსავსე, ამიტომ ისტორიულ-არქეოლოგიური დაზვერვა-გათხრები უნდა ხდებოდეს ყოველი დიდი, ახალი მშენებლობის დაწყებამდე და არა შემდეგ. ყველგან ასე რომ იყოს, ბევრი ძეგლი და მიწით დაფარული „ქართლის კხოვრების“ ფურცლები გადარჩებოდა.

ჩვენთან ახლა დაწყებულია თუ გრძელდება ისეთი უდიდესი კომპლექსების რესტავრაცია, როგორც არის სვეტიცხოველი, შატილი, სვანეთის კომპლექსი, დაჯით გარეჯი, ვარძია და სხვა... წინ კიდევ დიდი მუშაობა გველის ძეგლთა აღსადგენად... ამიტომ ეს ახალი სიძნელეც თავიდანვე უნდა აღმოვფხვრათ. მშენებელნი უოველთვის როდი იჩენენ სათანადო მზრუნველობას... კავკასიონის გაზსადენის გაყვანის დროს უშუალო აფეთქებისას ფრიად დაზიანდა დარიალის სახელგანთქმული ციხე, ერთ-ერთი უძველესი თავდაცვითი ნაგებობა, რომელიც ანტიკური ხანიდან იწყებს საუკუნეთა სათვალავს.

წმინდა ნიკოლოზის ტაძარი აფეთქების შემდეგ

ხრამქესის მეორე რიგის მშენებლობის დროს დმანისის რაიონში აფეთქებამ დაანგრია „ლამაზი საყდარი“ (XII საუკუნე), მოსპო თამარ მეფისა და დავითის ლაპიდარული წარწერა.

დაბა კაზრეთში, მადნეულის კომბინატის სამუშაოთა დროს დააზიანეს ბუჩურიანის ეკლესია, ანტიკური და ადრეფეოდალური ნასახლარი ეკლესიითა და სამაროვანით.

ან რა მოსათმენია, როდესაც მიუხედავად არაერთი გაფრთხილებისა და მთავრობის პირდაპირი განკარგულებისა, ჩვენი ერთ-ერთი დედა-ბოძის გელათის მახლობლად, აფეთქებებმა ქვის სამტეხლოში შექმნა საშიშროება გელათის კედლების დაზარებისა და საქვეყნოდ ცნობილი მოზაიკის ჩამოცვენისა?!

ვინ არის დამნაშავე, რომ აფეთქებების შეწყვეტა დღემდე არ მოხერხდა?

თითქმის ასეთივე სურათია დარიას სასახლესთან ჩვენს დედაქალაქში. აქაც გვირახმშენებლობის მძლავრი აფეთქებები იწვევს დარიას სასახლის ბურჯების რღვევას. ასე რომ გაგრძელდეს, შეიძლება მალე მოწმენი გავხდეთ ამ სასახლის ჩამონგრევისა.

თითქოს არ შეიძლებოდეს მცირე აფეთქებებით მუშაობა ან სრულიად შეწყდეს აფეთქება ძეგლებისათვის საშიშ ზონაში.

უფრო მძიმე, პირდაპირ ბარბაროსული ხასიათისაა ფიტარეთის შესანიშნავი ჩუქურთმის, ალბათ, განზრახვი დაზიანება ელექტრომომწყობის მიერ, რომელსაც დიდი ლურსმანი მაინცა და მაინც ჩუქურთმაში ჩაუჭედებია.

კიდევ ერთხელ მოგაგონებთ დმანისის რაიონში უძველესი ქვაჯვარის აფეთქების ამბავს.

ახლახან გამოირკვა ყოვლად მიუტევებელი ფაქტი ალიაბადის მახლობლად, ღვთისმშობლის დიდი გუმბათოვანი ტაძრის აფეთქებისა. ვერ წარმოგვიდგენია, რა „აღშენებლობასთან“ არის დაკავშირებული ეს გაუგონარი ნგრევა!

სამწუხაროდ, მხოლოდ გამომხატურება და მორალური პასუხისმგებლობა, ხშირად აღარ არის საკმარისი! საჭიროა პროკურატურისა და ადმინისტრაციული ორგანოების ჩარევა და ავმზრახველ დამზიანებელთა პასუხისგებაში მიცემა კანონით გათვალისწინებულ საფუძველზე. ხოლო თუ საჭიროება მოითხოვს, საქმის უფრო მაღალ და უმაღლეს ინსტანციებში გადატანაც.

აგრეთვე წესად უნდა შემოვიღოთ, დაზიანებული ან აფეთქებული ძეგლების დაუყოვნებლივი აღდგენა-შეკეთება დამზიანებელთა ხარჯებით.

ასეთი აღდგენის ფაქტი ძირშივე მოსპობს ავმზრახველობას და დიდ გავლენას იქონიებს ძეგლთა დაცვის საერთო საქმეზე.

ჩვენ მოვითხოვთ, საზოგადოებრივი დაცვის გარდა, ძეგლთა დაცვის სახელმწიფოებრივი ფორმების გაძლიერება-განხორციელებას.

მოველით თქვენს პასუხსა და ღონისძიებებს.

ე. ზუბინაშვილი
მ. აბრამაშვილი
გ. ჩიტაია
დ. შენგელაია
ლ. გულაშვილი
ა. აფაქიძე
ი. ცინცაძე
ვ. ბერიძე
ვ. ცინცაძე
ლ. გოთუა
ო. სანებლიძე

(გ. ზუბინაშვილი, კ. გამსახურდია, შ. ამირანაშვილი, გ. ჩიტაია, დ. შენგელაია, ლ. გულაშვილი, ა. აფაქიძე, ი. ცინცაძე, ვ. ბერიძე, ვ. ცინცაძე, ლ. გოთუა, ო. სანებლიძე).